

УДК 343.8

О.В. ХОРОШУН, канд. юрид. наук, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСІБ, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОКАРАННЯ У ВИДІ ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

***Ключові слова:** кримінально-правова характеристика, довічне позбавлення волі, покарання у виді довічного позбавлення волі, кримінально-правові ознаки осіб, засуджених до покарання у виді довічного позбавлення волі*

Кримінально-правова характеристика – одна з фундаментальних категорій кримінального права, що розглядається в нерозривному зв'язку з криміналістичною, кримінологічною, кримінально-виконавчою та оперативно-розшуковою характеристиками. Кримінально-правова характеристика осіб, засуджених до покарання у виді довічного позбавлення волі, є однією із складових елементів кримінально-правової характеристики осіб, засуджених до різного роду покарань.

Питанням дослідження кримінально-правової характеристики осіб, засуджених до покарання у виді довічного позбавлення волі, приділяли свою увагу такі вчені, як: І. Богатирьов, Т. Денисова, О. Кокурін, В. Севостьянов, В. Селіверстов, О. Фролов, С. Царюк, В. Шанін та інші. Разом із тим, вченими дослідження більшою мірою стосувалася кримінологічної характеристики, чого явно недостатньо. Відповідно, і, виникає потреба у ґрунтовному дослідженні кримінально-правової характеристики осіб, засуджених до покарання у виді довічного позбавлення волі. Тому, метою даної статті є дослідження кримінально-правової характеристики осіб, засуджених до покарання у виді довічного позбавлення волі за такими критеріями, як: статті КК України, за якими відбувають пока-

рання особи, кількість судимостей, попередній сукупний строк перебування у місцях позбавлення волі.

Розглядаючи кримінально-правову характеристику особи з позицій кримінального права, окремі дослідники ототожнюють кримінально-правові ознаки з ознаками конкретного діяння, яке містить ознаки складу злочину [1, с.9]. При цьому зазначають, що за межами складу злочину існує чимало інших ознак, які мають кримінально-правове значення: соціальна характеристика особи, склад її сім'ї, стан здоров'я, професія та певні обставини вчиненого діяння. Особливість цієї характеристики особи злочинця знаходить свій вираз і в тому, що вона дає чітке уявлення про особу злочинця саме з боку кримінального закону і відокремлює якості особи саме з кримінально-правових позицій. Інші вчені слушно звертають увагу і на той факт, що кримінально-правова характеристика засудженого визначає напрями діяльності суб'єктів кримінально-виконавчих правовідносин щодо їх виправлення та ресоціалізації [2, с.167]. Ми також підтримуємо наукову позицію тих дослідників, які стверджують, що вона дає можливість правильно визначити напрями та межі вивчення особи злочинця та саме ті властивості, котрі відіграли вирішальну роль у вчиненні злочину.

Кримінальне право досить жорстко підходить до наявності суб'єктивних ознак і їх значення для правильної кваліфікації та призначення покарання конкретній особі, винній у вчиненні злочину. Це має принципове значення для наявності у діянні ознак складу злочину, без яких не можливий розвиток всіх інститутів кримінального права [3, с.81]. Таким чином, прослідковується тісний зв'язок між кримінально-правовими ознаками, які мають значення для правильної кваліфікації злочинного діяння у кримінальному праві, та цими ж ознаками, але які дозволяють досліджувати особу злочинця саме через призму його кримінально-виконавчої характеристики.

Сучасні дослідники у галузі кримінально-виконавчого права слушно зауважують, що види злочинів, за які були засуджені особи,

котрі відбувають ті чи інші види покарання, багато у чому відображають характеристику суспільної небезпеки злочину і особи злочинця [4, с.167]. Без сумніву, що ці показники впливають у першу чергу на прийняття судом рішення про призначення виду та строку відбування покарання особою, а у процесі їхнього виконання на організацію та здійснення виховного впливу на засуджену особу. Це повною мірою стосується і засуджених до довічного позбавлення волі. Адже відповідно до ст.64 КК України, воно встановлюється за вчинення особливо тяжких злочинів і застосовується лише у випадках, спеціально передбачених КК України. Так, Ю.А. Пономаренко в монографії «Види наказаний по уголовному праву Украины» відзначає, що практика пішла по шляху закріплення і застосування даного виду покарання за вчинення злочинів, яким притаманні певні критерії [5, с.229–231]. Аналізуючи, можна узагальнити та розподілити їх на певні групи: 1) наявність у злочинах тільки прямого умислу; 2) обмежена кількість санкцій статей КК України; 3) застосовується як альтернатива позбавленню волі на певний строк.

Переходячи безпосередньо до розгляду кримінально-правових ознак засуджених до довічного позбавлення волі, зазначимо, що на теренах нашої держави дослідженню даного питання приділялася неналежна увага – лише на початку 2000-х рр. певні дослідження були проведені О. Фроловим [6, с.73–77], що стосувалися більшою мірою їхньої криминологічної характеристики. Дещо пізніше В.П. Севостьянов та В.В. Шанін у контексті розгляду кримінально-виконавчих аспектів відбування покарання цією категорією осіб також оглядово розглядали їх кримінально-правову характеристику [7]. Відсутність ґрунтовних досліджень з даного питання можна пояснити низкою причин: по-перше, закритістю системи виконання покарань для осіб, які в ній не працюють, що утруднює проведення досліджень; по-друге, значною кількістю вироків, які перебувають на стадії вступу в законну силу або касаційному перегляді.

Розгляд кримінально-правової характеристики ми проводили за такими критеріями: статті КК України, за якими відбуває покарання особа, кількість судимостей, попередній сукупний строк перебування у місцях позбавлення волі.

Вивчаючи особові справи засуджених, яким призначено ДПВ, нами досліджено 673 особи, серед них 91 % засуджених отримали вирок суду за новим КК України і лише 9 % відбувають покарання за КК 1960 р. Принагідно буде відзначити, що показник умисних вбивств з обтяжуючими обставинами серед вчинених цими засудженими злочинів становить 100 %. Це, у свою чергу, свідчить про поширеність даного виду злочинів у загальній структурі злочинності в державі. Схожа ситуація має місце й у Російській Федерації, де довічне позбавлення волі застосовують за злочини, передбачені п'ятьма статтями КК. За даними спеціального перепису засуджених (2009 р.), серед довічників переважна більшість засуджених також відбуває покарання за вчинення умисного вбивства з обтяжуючими обставинами [8, с.40]. На наше переконання, ситуація, яка склалася з призначенням довічного позбавлення волі в країнах пострадянського простору, характеризує спільність здійснення правосуддя щодо осіб, які вчиняють особливо тяжкі злочини, але водночас говорить і про те, що суди у своїй більшості, не поспішають із призначенням більш суворого покарання при наявності альтернативи. Приміром, середня кількість винесених вироків із призначенням довічного позбавлення волі в Україні становить приблизно 70.

З-поміж вивчених нами особових справ засуджених найбільшу кількість становлять особи, які вчинили злочин, передбачений п.4 ч.2 ст.115 КК України (18,3 %). Даний злочин характеризується вчиненням його з особливою жорстокістю і надає йому значної суспільної небезпеки. Отримані нами результати майже збігаються із даними, які отримали інші дослідники. Так, за ст.93 «е» КК УРСР 1960 року (ст.11 ч.2 п.4, п.5 КК України) – умисне вбивство, вчинене з особливою жорс-

токістю або способом, небезпечним для багатьох осіб, було засуджено 14,2 % осіб. Таким чином, можна констатувати приріст засуджених на 4,1 %.

Наступним у відсотковому співвідношенні слід розглянути засуджених, які вчинили злочин, передбачений п.1 ч.2 ст.115 КК України; їх питома вага становить 17,5 % від загальної кількості. За результатами досліджень В.П. Севостьянова та В.В. Шаніна, ці цифри суттєво відрізняються за останні 6 років. Отримані ними результати вказують, що за ст.93 «г» КК УРСР 1960 року (ст.115 ч.2 п.1 КК України) – умисне вбивство двох або більше осіб – було засуджено 12,8 % осіб, що на 5,3 % менше, ніж на момент проведення дослідження.

Вбивство, вчинене з корисливих мотивів (п.6 ч.2 ст.115 КК України), становить 14,4 % від загальної кількості вироків, призначених щодо досліджуваної нами категорії осіб. Автори дослідження «Вбивства на замовлення: попередження та розкриття» (2009 р.), суспільну небезпеку такого злочину вважають у різноманітності причин, які спонукають людей до пошуку «кілерів», а також у тому, що для нього притаманне вчинення кількома співучасниками [9, с.16]. Із опитаних нами засуджених 27,6 % респондентів вчинили злочини саме у співучасті. Для них також характерним є зменшення своєї ролі у вчиненні злочину, що свідчить про нещирість у характері цих осіб.

Вбивство, вчинене за попередньою змовою групою осіб, у відсотковому співвідношенні складає 13,2 % у структурі вчинених злочинів. Загальновідомим є й те, що групою осіб набагато легше вчинити злочини, у тому числі й проти життя і здоров'я особи.

За результатами вивчення особових справ, 7 % від загальної чисельності досліджуваних нами осіб відбувають покарання за вбивство вчинене особою, яка раніше вчинила умисне вбивство (п.13 ч.2 ст.115 КК України). Наші результати говорять про суттєве зменшення кількості засуджених за даний вид злочину у порівнянні з аналогічними дослідженнями, адже вони свідчать, що за умисне вбивство, вчинене особою, яка раніше вчинила умисне

вбивство, було засуджено 21,3 % осіб. Причиною певної невідповідності у результатах ми можемо вважати зміну кількісного складу засуджених, які були опитані у різний часовий проміжок, що призвело й до зміни у структурі вчинених ними злочинів. Найбільш негативною рисою даних злочинів є те, що завжди існує відсоток таких злочинів, які вчиняються у період відбування покарання. Як слушно зауважує Н.В. Скретнева, у місцях позбавлення волі, як свідчить практика та статистика, такі насильницькі злочини характеризуються високим рівнем латентності [10, с.47].

Загалом, решта кваліфікованих складів злочинів, які охоплюються ч.2 ст.115 КК України, становить незначні відсотки і виглядає таким чином:

- умисне вбивство, вчинене на замовлення (п.11 ч.2 ст.115 КК України) – 2,8 %;

- умисне вбивство заручника або викраденої людини (п.3 ч.2 ст.115 КК України) – 2,5 %;

- умисне вбивство з хуліганських мотивів (п.7 ч.2 ст.115 КК України) – 1,8 %;

- умисне вбивство з метою приховати інший злочин або полегшити його вчинення (п.9 ч.2 ст.115 КК України) – 1,6 %;

- умисне вбивство, вчинене способом, небезпечним для життя багатьох осіб (п.5 ч.2 ст.115 КК України) – 1 %;

- умисне вбивство малолітньої дитини або жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності (п.2 ч.2 ст.115 КК України) – 0,6 %;

- умисне вбивство особи чи її близького родича у зв'язку із виконанням цією особою службового чи громадського обов'язку (п.8 ч.2 ст.115 КК України) – 0,1 %.

Свідченням високого рівня десоціалізації особистості є наявність у особи попередніх судимостей. Досвід попереднього засудження, перебування в місцях позбавлення волі відіграє, крім того, значну роль у плануванні індивідуальної соціально-виховної роботи із такими засудженими, а також має важливе значення для розподілу їх по камерах та психологічної й індивідуальної сумісності. За

нашими даними, 58,4 % не мали кримінального досвіду до засудження і вчинили злочин вперше. Майже половину 41,6 % становлять засуджені, які вже мали попередні судимості. Серед останніх 30,6 % респондентів мали дві судимості; 10,5 % – три судимості і 0,5 % – чотири і більше судимостей. За результатами досліджень О. Фролова та В.П. Севастьянова, навпаки, доля тих, які мають попередні судимості, становить від 73 до 90 % [6, с.75; 7], а за матеріалами перепису засуджених РФ, відсоток вперше засуджених довічників склав 49,1 % [8, с.48]. У будь-якому випадку співробітникам виправних колоній варто максимально обережно підходити до роботи із такими засудженими через високий ступінь суспільної небезпеки, який визначає наявність у особи попередніх судимостей.

Крім того, для отримання максимальної інформації про особистість засудженого до ДПВ ми дослідили й сукупний строк перебування у місцях позбавлення волі таких засуджених до останньої їхньої судимості. Результати свідчать, що попри значний відсоток наявності у них попередніх судимостей (41,6 %), кількість років, які вони провели у місцях позбавлення волі, є невеликою. Так, 17,8 % провели у місцях позбавлення волі від 3 до 5 років; майже 10 % відбули від 5 до 10 років і 6,5 % провели значний час у місцях позбавлення волі понад 10 років. Усе це дає підстави вважати, що серед довічників існує незначний відсоток осіб, які мають досвід відбукання покарання у місцях позбавлення волі, а отже й спрямовувати зусилля необхідно у руслі постійного посиленого нагляду за такими засудженими з метою нейтралізації та мінімізації негативного їхнього впливу на інших засуджених. Протягом проведеного нами дослідження встановлено, що незначний відсоток від загальної кількості опитаних нами респондентів (0,8 %) становлять засуджені, які вчинили злочин у період відбування покарання, не пов'язаного із позбавленням волі. На наш погляд, вони потребують особливої уваги не тільки з боку начальників відділення СПС, але й оперативних працівників, оскільки

своїм злочином довели й високий ступінь суспільної небезпеки, небажання сприймати покарання як осуд держави. Таких осіб варто ставити на профілактичні обліки, адже вони є кримінально активними особами, що мінімізує їх негативний вплив на решту засуджених і зменшить потяг до протиправної поведінки.

Поряд із відомостями про кількість судимостей, сукупний строк перебування у місцях позбавлення волі до останнього засудження, та характер вчинених злочинів, чільне місце посідає інформація, яка дає уявлення про ставлення особи до вчиненого злочину та мотивацію її злочинної поведінки.

Мотиви протиправної поведінки людини формуються протягом усього її життя під впливом тих соціальних умов, у яких вона перебуває. Мотиви відображають такі умови і тому надають можливість пізнати їх [11, с.139]. При зміні соціальних умов змінюється і мотивація злочинів. Сучасні реалії сьогодення суттєво відрізняються від тих, які існували у різні часові проміжки становлення суспільства, тому усе це не могло не залишити відбитку на характері внутрішніх причин, які спонукають злочинців, у тому числі й засуджених до довічного позбавлення волі, до вчинення злочину, за який вони відбувають покарання.

Проаналізовані нами наукові дослідження мотивацій засуджених за вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів проти особи дозволяють вважати, що найбільш розповсюдженим мотивом вчинення умисного вбивства є хуліганський мотив, що складає 30,2 %, мотив помсти – 20,0 %, мотив сварки – 12,5 %, мотив ревності – 12,3 %, корисливий мотив – 8,3 %, мотив приховання іншого злочину – 2,9 %, інші мотиви – 13,8 % [12, с.197]. Необхідно відзначити відсутність повного збігу цифрових даних про мотиви вбивств у різних авторів минулих років, що коливаються у наступних інтервалах: хуліганські мотиви від 27 % до 41,3 %; корисливі – від 2,8 % до 19,0 %; помста – від 14,3 % до 17,0 % [13, с.77]. На переконання М.Ю. Валуйської, умисне вбивство при обтяжуючих обставинах найчастіше вчинюється на дозвільно-побуто-

вому ґрунті, у святкові дні, у вечірній час за корисливими мотивами, мотивами помсти, неприязні [14, с.11]. Таким чином, мотивація злочинної поведінки осіб, які відбувають покарання, є різноманітною, але водночас для неї притаманні соціальні відхилення, які, зазвичай, негативно сприймаються суспільством. Тому варто погодитися з думкою про те, що моральне обличчя убивці характеризується викривленою системою цінностей, які відображаються у різноманітних негативних особистих властивостях і якостях злочинців цього виду. Спільними для всіх видів убивць є такі моральні риси як егоїзм, цинізм, неповага до найважливіших благ суспільства [14, с.12]. У нашому дослідженні відзначається, що саме для довічників характерним є приховування своїх справжніх емоцій та переживань, спостерігається двобічність їхньої поведінки, нещирість у спілкуванні з метою отримання незначних поступок морального чи матеріального змісту.

У контексті кримінально-правової характеристики засуджених до довічного позбавлення волі, треба розглянути й кількісно-якісну характеристику жертв, які постраждали в результаті вчинення засудженими злочинів. На нашу думку, розгляд обставин вчинення злочину, у тому числі і його жертв, надасть можливість об'єктивно і всебічно дослідити особистість засудженого та зрозуміти причини його вчинення. Перш за все відзначимо, що ґрунтових досліджень з даної тематики не проводилося, лише у межах вивчення характеристики окремих категорій осіб надавалися відомості про жертв вчинених ними злочинів; усі ці відомості носять несистемний та епізодичний характер.

Аналізуючи якісний склад жертв умисних вбивств, які вчинені засудженими до ДПВ, привертає увагу той факт, що відсоток представників чоловічої та жіночої статі не є однаковим, а превалюють у ньому чоловіки 56 % і тільки 34,8 % становлять жінки. Викликає особливе занепокоєння наявність у складі жертв неповнолітніх осіб – 9,2 % [15, с.21].

Досліджуючи кримінологічні аспекти вчинення вбивств на замовлення, цікаву інформацію надають М. Музика та М. Навроцький.

Так, статус жертв убивств на замовлення характеризується наступними показниками: членство у злочинних угрупованнях (32,8 %); далі – 26,4% осіб було співробітниками приватних комерційних структур; 14,7 % потерпілих загинуло внаслідок випадкового перебування на місці злочину; 9,3 % осіб займались дрібним напівлегальним бізнесом; 7,3 % ніде не працювали та нічим не займались (у тому числі і пенсіонери); 6,4 % – працівники державних підприємств; 2,9 % – співробітники органів державної влади. Всього з числа потерпілих мали зв'язок зі злочинним світом 50 % осіб, а 23 % раніше мали судимість або ж вчиняли злочини [16, с.46]. Про значущість соціального статусу для обрання жертви говорять й інші дослідники проблем віктимності. Зокрема, О.Ю. Юрченко відзначає, що віктимність має об'єктивний характер і здебільшого залежить від соціальної ролі, статусу особи, які роблять її найбільш уразливою для злочинних дій. Вона виділяє такі види віктимної поведінки жертви злочину: 1) соціально схвалювана (позитивна) поведінка, яка виявляється в активній протидії злочинному посяганню; 2) нейтральна поведінка, 3) провокуюча. Провокуюча поведінка при вчиненні умисних убивств та тяжких тілесних ушкоджень, у свою чергу, може поділятися на агресивну, аморальну та зухвалу [17, с.10].

За результатами дослідження М.Ю. Валуйської, потерпілими від умисних убивств при обтяжуючих обставинах у 60,5 % випадків були чоловіки, а у 39,8 % – жінки. За віковим критерієм структура потерпілих мала наступний вигляд: 39,8 % – особи віком понад 51 рік, 17,2 % – особи 30–35 років, 16,5 % – особи 36-50 років, 15,0 % – 18–29 років, 8,2 % – 8–17 років і, нарешті, особи до 7 років склали 3,3 % [18, с.134–135].

Проаналізувавши наукові підходи до з'ясування якісно-кількісних характеристик жертв злочинів, вчинених засудженими, відзначимо, що урахування даної інформації має велике попереджувальне значення для проведення режимних, психокорекційних програм роботи із засудженими до ДПВ.

Дослідивши кримінально-правову характеристику осіб, засуджених до покарання у виді довічного позбавлення волі, встановлено наступне:

1. Визначено, що у структурі вчинених умисних вбивств переважає вбивство, вчинене з особливою жорстокістю (18,3 %); вбивство двох або більше осіб (17,5 %); вбивство, вчинене з корисливих мотивів (14,4 %); вбивство, вчинене за попередньою змовою групою осіб (13,2 %) та вбивство, вчинене особою, яка раніше вчинила умисне вбивство (7 %), решта видів кваліфікованих умисних вбивств складає незначний відсоток.

2. Встановлено, що 58,4 % засуджених не мали кримінального досвіду до засудження і вчинили злочин вперше; 41,6 % становлять засуджені, які вже мали попередні судимості. Серед останніх 30,6 % респондентів мали дві судимості; 10,5 % – три судимості і 0,5 % – чотири і більше судимостей. Зроблено висновок, що відсутність попереднього кримінального досвіду не робить даних засуджених менш суспільно небезпечними і впливає на планування відповідних заходів соціально-виховного, режимного та профілактичного характеру.

3. Визначено сукупний строк перебування у місцях позбавлення волі до винесення останнього вироку, що становить від 3 до 5 років (17,8 %); крім того, для засуджених притаманний низький рівень рецидиву злочинів (0,8 %). Рекомендовано співробітникам виправних колоній посилити увагу до таких засуджених шляхом постановки їх на профілактичних облік.

4. Розгляд віктимологічних аспектів жертв довічників дозволяє стверджувати, що серед них переважають чоловіки (56 %), які мають відношення до злочинного світу (32,8 %), середній вік яких диференціюється від характеру стосунків зі злочинцем від 30 до 50 років (33,7 %). Отримані результати мають попереджувальне значення для проведення режимних, психокорекційних програм роботи із засудженими до довічного позбавлення волі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів : навчальний посібник / М. Й. Коржанський. – Вид. 3-тє. – К. : Атіка, 2007. – 592 с.
2. Богатирьов І. Г. Теорія і практика виконання кримінально-виконавчою інспекцією покарань, не пов'язаних з позбавленням волі : монографія / І. Г. Богатирьов. – Київ : Атіка, 2005. – 312 с.
3. Криминология : учеб. пособие для вузов / [Аргунова Ю. Н., Бушмин Ю. И., Голоднюк М. Н. и др.] ; под ред. д-ра юрид. наук, проф. Я. Ф. Кузнецовой и канд. юрид. наук Ю. Н. Аргуновой. – М. : ИКД «Зерцало-М», 2001. – 208 с.
4. Богатирьов І. Г. Кримінально-виконавча інспекція як суб'єкт запобігання злочинам : монографія / І. Г. Богатирьов, С. І. Халимон. – Харків : Харків юридичний, 2009. – 320 с.
5. Пономаренко Ю. А. Види наказаний по уголовному праву Украины : монография / Ю. А. Пономаренко. – Х. : ФИНН, 2009. – 344 с.
6. Фролов О. Криминологічна характеристика осіб, засуджених до довічного ув'язнення / О. Фролов: Пожизненное заключение. Международные стандарты и практика в Украине и за рубежом / сост. А. П. Букалов. – Донецк : Донецкий мемориал, 2001. – С. 73–77.
7. Севостьянов В. П. Довічне позбавлення волі: кримінально-правові та криминологічні проблеми / Севостьянов В. П., Шанін В. В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/kha/uk/index>.
8. Кокурин А. В. Осужденные к пожизненному лишению свободы. По материалам специальной переписи осужденных и лиц, содержащихся под стражей, 12–18 ноября 2009 г. / А. В. Кокурин, В. И. Селиверстов. – М. : Юриспруденция, 2011. – 104 с.
9. Вбивства на замовлення: попередження та розкриття : курс лекцій / [Никифорчук Д. Й., Ніколаюк С. І., Ірхін Ю. Б. та ін.]. – К. : КНТ, 2009. – 160 с.
10. Скретнева Н. В. Насилие и уголовно-исполнительная система / Н. В. Скретникова //

Сибирский юридический вестник. – 2004. – № 2. – С. 45–48.

11. Антонян Ю. М. Криминальная психология : монография / Ю. М. Антонян, В. В. Гульдан. – М. : Наука, 1991. – 248 с.

12. Якуба Е. А. Социология : уч. пособие / Е. А. Якуба. – Х. : Константа, 1996. – 192 с.

13. Герцензон А. А. Уголовное право и социология / А. А. Герцензон. – М. : Юрид. лит., 1970. – 288 с.

14. Валуйська М. Ю. Кримінологічна характеристика особистості злочинців, що вчинили навмисні вбивства при обтяжуючих обставинах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / М. Ю. Валуйська. – Х., 2002. – 20 с.

15. Григоренко В. Д. Проблеми реалізації психологічної роботи із засудженими до довічного позбавлення волі / Григоренко В. Д. // Соціально-виховні та психологічні аспекти діяльності пенітенціарного персоналу із засу-

дженими до довічного позбавлення волі в Україні : матеріали круглого столу (м. Біла Церква, 11 грудня 2008 року). – Біла Церква : ДДУ ПВП, Швейцарське бюро співробітництва в Україні, 2008. – С. 20–22.

16. Мельник М. Вбивство на замовлення: деякі аспекти кримінологічної характеристики та проблеми кваліфікації / М. Мельник, М. Хавронюк // Право України. – 1997. – № 7. – С. 45–49.

17. Юрченко О. Ю. Роль віктимної поведінки потерпілих при вчиненні тяжких насильницьких злочинів проти життя і здоров'я особи в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / О. Ю. Юрченко. – Х., 2004. – 20 с.

18. Валуйська М. Ю. Кримінологічна характеристика особистості злочинців, що вчинили навмисні вбивства при обтяжуючих обставинах: дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.08 / Валуйська Марина Юріївна. – Х., 2002. – 208 с.

Хорошун О. В. Кримінально-правова характеристика осіб, засуджених до покарання у виді довічного позбавлення волі / О. В. Хорошун // Форум права. – 2015. – № 1. – С. 337–343 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_1_55.pdf

Досліджується кримінально-правова характеристика осіб, засуджених до покарання у виді довічного позбавлення волі. Аналізуються кримінально-правові ознаки особи, засудженої до покарання у виді довічного позбавлення волі, які включають в себе групу відомостей, необхідних працівнику кримінально-виконавчої установи максимального рівня безпеки для роботи із засудженим.

Хорошун О.В. Уголовно-правовая характеристика лиц, осужденных к наказанию в виде пожизненного лишения свободы

Исследуется уголовно-правовая характеристика лиц, осужденных к наказанию в виде пожизненного лишения свободы. Анализируются уголовно-правовые признаки лица, осужденного к наказанию в виде пожизненного лишения свободы, которые включают в себя группу сведений, необходимых работнику уголовно-исполнительного учреждения максимального уровня безопасности для работы с осужденным.

Khoroshun O.V. Criminal Legal Description of Persons Convicted to a Sentence of Life Imprisonment

The criminal legal description of persons which sentenced to a sentence of life imprisonment was explored. Penal signs of a person convicted to a sentence of life imprisonment, which include group information required employee penitentiary maximum level of security for the convict were analyzed.